

Trollheimen endelig vernet

Av naturverninspektør AAGE TØRRIS EKKER,
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Da regjeringen 11. desember 1987 besluttet at Trollheimen skulle vernes, var det den foreløpige slutten på en meget lang prosess. Allerede på 1960-tallet vokste tanken om et vern i Trollheimen fram, noe som tilslutt endte opp i at professor Olav Gjærevoll i 1973 foreslo at området burde bli nasjonalpark. Første gang han kastet fram denne tanken var forøvrig i 1947, men den fikk liten støtte den gangen.

Trollheimen, dette fantastisk storslåtte og varierte området, er sikkert velkjent for mange årboklesere både gjennom omtale og besøk. Kanskje nettopp variasjonene er et av de mest typiske trekk og den største kvaliteten ved området.

Det er vel likevel på sin plass å nevne litt om bakgrunnen for at så mange ønsket vern, at området i dag er vernet, og hva vern av området egentlig innebærer.

Området er kjent for sine ville fjell. Navn som Snota, Trollhetta, Trolle, Blåhø, Innerdalstårnet og Gjevilvasskammene, er navn med sus over. Mellom disse finner vi grønne daler med frodige furu- og bjørkeskoger, og på sine steder levende setervoller. Berggrunnen gir grunnlag for denne frodigheten, og spesielt kalkrike skiferbergarter gjør området til det mest artsrike fjellområde i landet. Dette er også grunnlaget for at dyrelivet er så rikt og variert.

Sakens gang

Det var vel kraftutbyggingene i 1960-åra som for alvor satte folk på tanken om at et vern av Trollheimen var nødvendig. I dag er omtrent 75% av vannkraftressursene bygd ut, og mange elver og bekker ligger tørre. Der det før var frodige seterdaler, finner vi i dag store innsjøer som Gråsjøen og Follsjøen.

For å arbeide videre med en verneplan for Trollheimen, ble det i 1977 nedsatt et utvalg med representanter for de seks kommunene, de to fylkeskommunene samt Miljøverndepartementet. Planutkastet fra utvalget forelå i 1980. Med mindre justeringer ble dette sendt på høring fra de to berørte fylkesmenn i 1982. Etter at saken hadde

ligget i ro en tid, ble den sendt på såkalt sentral høring fra Direktoratet for naturforvaltning våren 1986, og som tidligere nevnt ble området vernet ved kongelig resolusjon i desember 1987.

Noe av bakgrunnen for at arbeidet med denne saken har tatt så lang tid, er at det er mange ulike interesser involvert. Hele området er i privat eie, noe som har komplisert det hele. Dette er også hovedårsaken til at området ikke ble fredet som nasjonalpark. I naturvernloven, som er grunnlaget for naturfredninger, er det sagt at nasjonalparker i hovedsak skal legges på statens grunn. En annen meget viktig årsak er at en måtte avvente Stortingets behandling av vernplan for vassdrag hvor Todalsvassdraget var med. Sommeren 1986 ble dette vassdraget gitt varig vern, og arbeidet med verneplanen for Trollheimen kunne føres videre.

Verneomfang

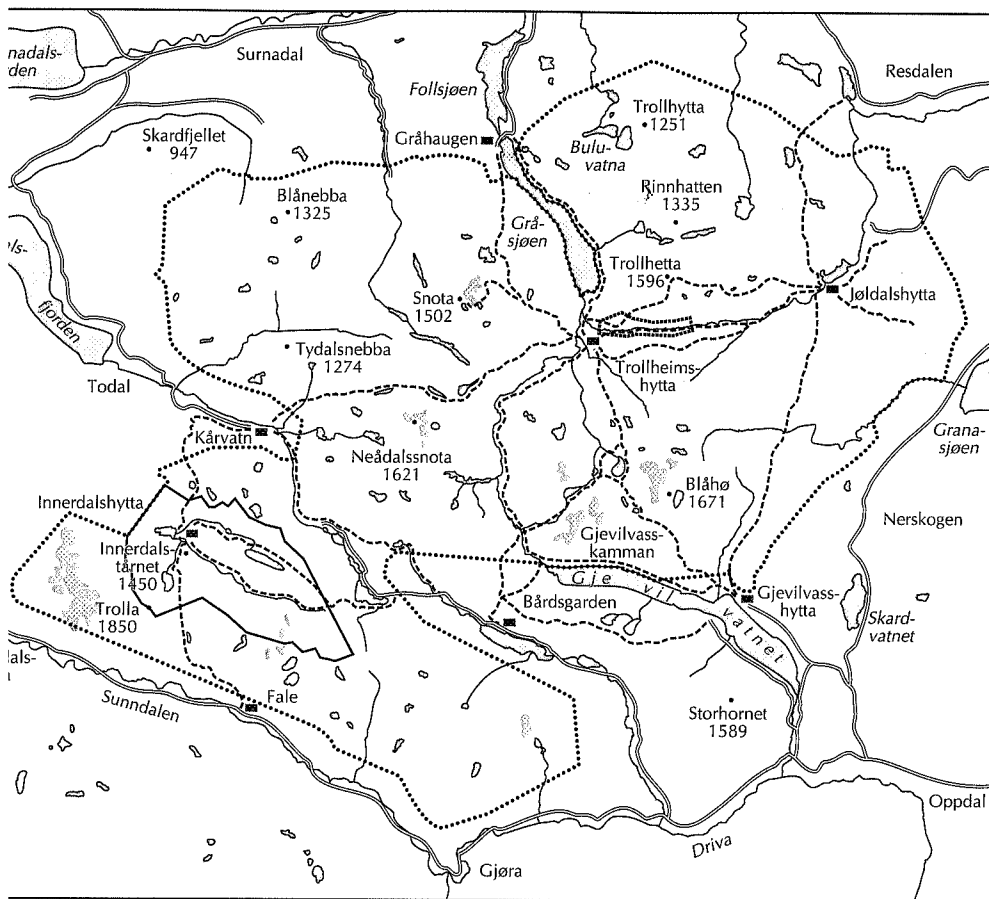
Trollheimsutvalget la i sin tid fram to hovedalternativer for vern av området, bl.a. for ikke å stenge for en eventuell kraftutbygging i Todalsvassdraget. Etter at dette spørsmålet ble avklart, har det vært naturlig å arbeide for at det største alternativet ble valgt. Miljøverndepartementet påpekte de store naturvern-, kulturvern- og friluftslivsinteressene i de områdene som eventuelt ville falle utenfor verneområdet om en valgte det minste alternativet. Begge de berørte fylkesmenn gikk også inn for dette.

I alt er det vernet et område på omtrent 1165 km². Av dette ligger ca. 735 km² i Møre og Romsdal, mens 430 km² ligger i Sør-Trøndelag. Inne i Svartådalen ligger Svartåmoen naturreservat på ca. 4,5 km².

Tre kommuner i hvert fylke er berørt av fredningen. Området grenser inn mot Innerdalen landskapsvernområde som ble vernet allerede i 1967.

Verneformål

Formålet med vern av Trollheimen er å ta vare på et særmerket og vakkert fjellområde, med skog og seterdaler og et rikt plante- og dyreliv. For naturreservatet i Svartåmoen er formålet å ta vare på et urørt og urskogprega område med furu- og lauvskog av stor referansemessig og naturvitenskapelig verdi, slik at en kan verne truede dyrearter og gi rike naturopplevelser.

TEGNFORKLARING

- Grense for Trollheimen landskapsvernområde
- Grense for Innerdalen landskapsvernområde
- Grense for Svartåmoen naturreservat
- - - - - Merket rute
- Turisthytte
- ==== Vei

0km 5 10 15 20 25 30 40

Det verna området i Trollheimen er ca. 1 165 km², 735 km² i Møre og Romsdal, 430 km² i Sør-Trøndelag.

Vernebestemmelsene

For den vanlige bruker av området vil vernebestemmelsen i liten grad virke begrensende. Større inngrep som oppføring av bygninger, framføring av luftledninger, bygging av veger, massetak o.l. er selvfølgelig ikke tillatt. Hogstflater skal ikke være større enn 5 daa, og det er ikke tillatt å felle spesielt dekorative tre eller gadd som er med å prege landskapet.

For jakt, fangst og fiske gjelder vanlige regler. Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt, men reglene åpner for kjøring til visse nødvendige formål. Nødvendig kjøring i forbindelse med reindrift er tillatt med spesielt merket snøscooter.

For naturreservatet i Svartådalen er bestemmelsene strengere. Her er all vegetasjon, også døde busker og trær fredet. Det er ikke tillatt å gjøre opp ild i reservatet. Bestemmelsene for motorferdsel er også strengere i dette området.

Forvaltningen av området er delt, det vil si at de berørte fylkesmenn har ansvar for den delen av området som ligger i eget fylke. Det er oppnevnt et samarbeidsutvalg for området, med en representant fra hver av kommunene og de to fylkeskommunene. Utvalget har rådgivende funksjon overfor forvaltningsmyndighetene. Det er tilsatt oppsyn i hel stilling for verneområdet, med kontorsted Rindal.

Vernebestemmelsene, samt eventuelt ytterligere opplysninger kan en få ved å henvende seg til de respektive fylkesmenn, eller til oppsynsmann Lars Olav Lund, Rindal.